

NIEDOWIAREK (45) *sb m*

niedowiarek (45), [**niedowierek**].

Zawsze w pisowni łącznej.

Wszystkie samogłoski jasne (w tym w a 1 r. błędne znakowanie).

sg N niedowiarek (8). ◇ G niedowiarka (2). ◇ D niedowiarkowi (1), [niedowierku]. ◇ A niedowiarka (1). ◇ I niedowiarki(e)m (5). ◇ V niedowiarku (4). ◇ pl N niedowiarkowie (5). ◇ G niedowiark(o)w (2). ◇ D niedowiark(o)m (4). ◇ A niedowiarki (4). ◇ I niedowiarki (7). ◇ V niedowiarkowie (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Człowiek nieufny, taki, który niedowierza (6) : Wzrost pochyły [...] znamionuje człowieka, dowcipnego, tajemnego/ frogiego/ łkapego/ robotnego, długiego gniewu, niedowiarka á grubo nie żywiącego. GlabGad M5; RejPos 118.*

W przeciwstawieniu: »niedowiarek ... wierny« (1): oglądaj ręce moje/ y wyciągni rękę swoją/ wpuśćże w bok moy/ á nie bądź niedowiarciem/ ále wiernym. MWilkHist Lv.

[Błędny przekład imienia Didimus z gr. διδυμος ‘bliźniak’ będącego też przydomkiem św. Tomasza: Ktoremv dal alexander lysthi yszebi ye donysl [!] nyedowyerkv [didimo] krolyv Bragmanorum HistAl 1510 353, 354, 357.]

α. W funkcji n-pers: przydomek nadany św. Tomaszowi (3) : OpecŻyw [170]v; THomałz Apoštoł fwięty/ rzeczón był niedowiárek/ iż nie rychło vwierzył zmartwych wltániu Páná Iezulá BielKron 144; MWilkHist Lv.

2. *Człowiek o słabej wierze, który częściowo neguje lub całkowicie odrzuca zasady religii; incredulus Vulg, Cn; diffidens Cn (33) : ielli kto o swoich/ á zwłafztzá Domowych pietzey niema/ wiary się záprał/ y ielt gorłzy niłli niedowiárek KrowObr 64v; Leop Ez 2/6; Bo což ná tym/ ielli niektorzy byli niedowiarci [si non crediderunt quidam]/ á zaż niedowiarstwo ich wynicuje wiarę Bożą? BibRadz Rom 3/3; Cefarz mieliácá Lipcá/ dał wywołác Sáłkie Kłiążę y Lántgráfá iáwnymi lifty/ iáko niepołufzne/ niedowiarci/ rołthyrki łtroiáce/ Cefárski máiełtat obrázáiáce/ etc. BielKron 226v; Iuż thu nie rozumiey o żydziech áni o Turkoch/ bo tho iuż nie łą niedowiarckowie ále zgołá nic nie wierzą RejAp 179, 3v, 179 [3 r.], Ee2v; O wieleżby y dziś [...] znalazł thákich niedowárkow [!]/ ktorzy gdy łłyłżá łzczyrą náukę á łzczyre łłowá Páná náłzego/ tedy iá zowá nowemi wymyłły RejPos 85v; O nędzni niedowiarckowie/ ielli nie vřzrycie iákich dziwow ábo znákw/ tedy nigdy nie vwierzycie. RejPos 244, 9v, 13, 85v [2 r.], 86, 120v (12); WujNT Luc 1/17, Ccccc2.*

niedowiarek o kim (1): O což tedy ty chcełz vczyńić nędzny Thomázu/ á nędzny niedowiarcku o Pánu swoim RejPos 120v.

niedowiarek czyj [= komu nie wierzący] [w tym: pron poss (5), G pron (2)] (7): O nędzny łmrodzie á łprołny niedowiarcku Páná łwego/ łłyłżyłz czym cie tu Pan názywác raczy łprołnym łmrodem łwiátá tego RejAp 192; SŁyłżaleś tu dziwną rołpráwę Páná náłzego/ ktorą miał z niedowiarci łwemi: á podobno y dziś iá wltáwiczenie mewia/ s takimilż niedowiarci łwemi/ ktorých ielt pełen łwiát RejPos 84, 4v, 130, 242v, [308]v.

W charakterystycznych połączeniach: niedowiarek dzisiejszy, nędzny (2), sprosny; niedowiarek Jana świętego, Pana; niedowiarek o Panu; być niedowiarkiem (4); z niedowiarkiem na sztych przyjsć [= podjąć dyskusję].

*Szereg: »uporny a niedowiarek« (1): Moizełz/ rzekł wżytkim: Słuchaycie á pátrzcie wy vporni á niedowiárkowie/ owa thu wodę wywiedzyem s tey opoki *BielKron* 41v.*

3. Człowiek, który nie poznał wiary chrześcijańskiej; poganin (6) : opowieda o takim miłofierdziu Páná nálezego/ ktore on nád tymi niedowiárki/ kthorzy byli iefzcze niepráwie poználi świętego Bołtwá iego/ hoynie okázác raczył *RejPos* 44v, 45v; mąż niedowiárek przez żonę wierną/ y żóná przez wiáry Chryłtułowéy/ przez mężá wierného poświęceni bywáią *BiałKat* 368v, 368v; tákowa ieft niedowiárkow niewierność/ ílz znośnieyfe ieft wyznánie dyabelskie *SkarŻyw* 567.

*Szereg: »poganin a niedowiarek« (1): poki kto dofyć tey powinności fwey nie wczyni [tj. nie ochrzci się]/ pothy ieft poganin á niedowiárek *RejPos* 152v.*

Synonimy: 2. heretyk, niewiernik, odszczepieniec; 3. poganin.

Cf DOWIAREK